

Sygn. akt III AUa 447/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agata Pyjas-Luty
Sędziowie:	SSA Krystian Serzysko (spr.) SSA Bożena Lichota
Protokolant:	st.sekr.sądowy Iwona Goślińska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2017 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o przeliczenie kapitału początkowego i emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy M. T. i organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 stycznia 2016 r. sygn. akt IV U 828/15

o d d a l a o b i e a p e l a c j e .

Sygn. akt III AUa 447/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 czerwca 2017 r.

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 26 czerwca 2015 r. w ten sposób, że począwszy od dnia 1 sierpnia 2014 roku obliczył emeryturę odwołującego się na podstawie art. 55 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 748) i przyznał odwołującemu się począwszy od dnia 1 sierpnia 2014 roku emeryturę w kwocie 4 560,30 zł (słownie: cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt złotych 30/100), oddalając odwołanie w pozostałym zakresie, zaś w pkt 3 umorzył postępowanie w zakresie odwołania od decyzji z dnia 9 czerwca 2015 roku dotyczącej kapitału początkowego. Sąd Okręgowy ustalił, że M. T. urodził się w dniu (...) W dniu 17 czerwca 2008 r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z dnia 13 października 2008 r. (...) Oddział w N. przyznał wnioskodawcy emeryturę w obniżonym wieku od 1 czerwca 2008 r., tj. od

miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, na podstawie art. 29 ustawy emerytalno-rentowej. Wypłata świadczenia została zawieszona z powodu osiągnięcia przez ubezpieczonego przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. W decyzji organ rentowy poinformował wnioskodawcę, że celem podjęcia wypłaty emerytury, należy przedłożyć w ZUS świadectwo pracy potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy. Odwołujący rozwiązał stosunek pracy ze Spółdzielnią (...) w Ł. z dniem 28 lutego 2009 r. i przedłożył w organie rentowym świadectwo pracy z dnia 2 marca 2009 r. fakt ten potwierdzające. Decyzją z dnia 12 marca 2009 r.

(...) Oddział w N. podjął wypłatę należnej odwołującemu emerytury od dnia 1 marca 2009 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek i zgodnie z wnioskiem, dokonał przeliczenia świadczenia. W dniu 8 czerwca 2012 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym i przeliczenie świadczenia. Decyzją z dnia 15 czerwca 2012 r. (...) Oddział w T. przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 1 czerwca 2012 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, na podstawie art. 27 ustawy emerytalno-rentowej, przeliczając staż pracy, część socjalną świadczenia zgodnie z art. 53 ust. 4 ustawy od nowej kwoty bazowej oraz podstawę wymiaru emerytury w oparciu o przepis art. 111 ustawy. W dniu 3 lipca 2014 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie emerytury według aktualnej kwoty bazowej z uwzględnieniem zarobków za lata 2009-2013 oraz aktualnego stażu pracy. Decyzją z dnia 18 lipca 2014 r. (...) Oddział w T. przeliczył wnioskodawcy emeryturę od 1 lipca 2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjął wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1999 r. do grudnia 2008 r. Podstawa wymiaru po waloryzacji od 1 marca 2013 r. wyniosła 5.672,61 zł. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił ubezpieczonemu 46 lat i 6 miesięcy okresów składkowych oraz 11 miesięcy okresów nieskładkowych. Wysokość świadczenia wyniosła 4.208,00 zł. W dniu 18 sierpnia 2014 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości emerytury według nowych zasad, przy uwzględnieniu wysokości kapitału początkowego. W piśmie z dnia 26 sierpnia 2014 r. organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za które składki opłacali płatnicy składek. Zasadą jest więc, że dla osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r., nie ustala się kapitału początkowego. Wyjątek stanowi art. 55 ustawy, w myśl którego, jeżeli ubezpieczony urodzony przed 1949 r. kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego i wystąpi z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., świadczenie może zostać obliczone według „nowych” zasad, tj. z ustaleniem kapitału początkowego. W dniu 29 sierpnia 2014 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przeliczenie emerytury według nowych zasad, tj. z ustaleniem kapitału początkowego, w myśl art. 55 ustawy emerytalno-rentowej. Decyzją z dnia 5 września 2014 r., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 sierpnia 2014 r., (...) Oddział w T. odmówił ubezpieczonemu przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, ponieważ decyzją z dnia 13 października 2008 r. przyznano mu i zawieszono prawo do emerytury wcześniejszej od 1 czerwca 2007 r., a następnie decyzją z dnia 12 marca 2009 r. podjęto jej wypłatę od 1 marca 2009 r. Osobie zaś, której przyznano jakąkolwiek emeryturę obliczoną na dotychczasowych zasadach oraz wypłacono choćby za jeden miesiąc, nie przysługuje prawo zastosowania art. 55 ustawy i obliczenia świadczenia według nowych zasad. Od decyzji tej ubezpieczony nie wywiódł odwołania i stała się ona ostateczna. W dniu 23 stycznia 2015 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z kolejnym wnioskiem o ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem składek zewidencjonowanych na jego koncie po dniu ustalenia prawa do świadczenia. Decyzją z dnia 23 stycznia 2015 r. (...) Oddział w T. dokonał przeliczenia należnej ubezpieczonemu emerytury od 1 stycznia 2015 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek z uwzględnieniem stażu pracy na podstawie przedłożonego zaświadczenia z dnia 7 stycznia 2015 r. W piśmie z dnia 27 stycznia 2015 r. organ rentowy poinformował odwołującego, że ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem składek zewidencjonowanych na jego koncie po dniu ustalenia prawa do świadczenia nie jest możliwe, ponieważ nie posiada on prawa do świadczenia ustalonego według nowych zasad, a decyzją z dnia 5 września 2014 r. odmówiono mu prawa do obliczenia świadczenia na podstawie art. 55 ustawy emerytalno-rentowej. W dniu 20 maja 2015 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, dotyczące możliwości zastosowania art. 55 ustawy w przypadku osób pobierających uprzednio emeryturę w obniżonym wieku lub emeryturę wcześniejszą. Decyzją z dnia 9 czerwca 2015 r. (...) Oddział w T., mając na uwadze ten wniosek i nowelizacje ustawy emerytalno-rentowej, jaka weszła w życie z dniem 1 maja 2015 r., ustalił wnioskodawcy kapitał początkowy na dzień 1 stycznia

1999 r. w kwocie 261.379,58 zł. Do wyliczenia tej wartości przyjął podstawę wymiaru w kwocie 2.267,31 zł. Przy obliczeniu podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczeniu wskaźnika wysokości tej podstawy uwzględnił przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r., ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru na poziomie 185,71%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego organ rentowy ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową, tj. 1.220,89 zł. Obliczając wysokość kapitału początkowego, ZUS uwzględnił ubezpieczonemu 32 lata, 6 miesięcy i 8 dni okresów składkowych oraz 4 miesiące i 16 dni okresów nieskładkowych. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyliczył na 98,11%. Decyzją zaś z dnia 26 czerwca 2015 r. (...) Oddział w T. przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 maja 2015 r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. Wysokość emerytury ustalona została według zasad określonych w art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Po wyliczeniu kapitału początkowego, wysokość emerytury po kolejnych waloryzacjach wyniosła 4.322,30 zł. Zakład nie podjął wypłaty świadczenia, ponieważ okazało się ono mniej korzystne niż emerytura ustalona na zasadach określonych w art. 53 ustawy. Podstawa świadczenia została ustalona na dzień 30 kwietnia 2015 r. i pomniejszona o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur. Według hipotetycznego wyliczenia dokonanego przez organ rentowy, wysokość należnej odwołującemu emerytury ustalona na podstawie art. 55 ustawy emerytalno- rentowej na dzień 1 sierpnia 2014 r. wynosi 4.560,30 zł, a na dzień 1 maja 2015 r. 4.596,30 zł. Wysokość emerytury pobieranej przez odwołującego na dzień 1 sierpnia 2014 r. wynosiła 4.550,93 zł, a na dzień 1 maja 2015 r. 4.586,93 zł. Ustalając hipotetyczną wysokość emerytury na dzień 1 sierpnia 2014 r. i na dzień 1 maja 2015 r. w oparciu o przepis art. 55 ustawy, nie dokonano pomniejszenia podstawy świadczenia o kwotę pobranych wcześniej emerytur. Przy tym wyliczeniu nie uwzględniono treści art. 55a ustawy emerytalno- rentowej. W zaskarżonej decyzji z dnia 26 czerwca 2015 r. podstawa obliczenia emerytury została pomniejszona o kwotę pobranych emerytur, tj. o kwotę 124.691,21 zł i wyniosła 4.322,30 zł.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 26 czerwca 2015 r. zasługiwało na częściowe uwzględnienie, postępowanie zaś w zakresie odwołania od decyzji (...) Oddział w T. z dnia 9 czerwca 2015 r. należało umorzyć. Decyzja dotycząca emerytury z dnia 26 czerwca 2015 r. podlegała zmianie, choć nie w takim rozmiarze, w jakim domagał się tego odwołujący M. T., gdy chodzi o wysokość świadczenia. Odnośnie zaś decyzji dotyczącej wysokości kapitału początkowego wskazać należy, że pomimo, iż formalnie w odwołaniu ubezpieczony zaskarżył obie decyzje, to wszystkie podniesione przez niego zarzuty dotyczyły decyzji w przedmiocie emerytury. Na rozprawie odwołujący oświadczył, że jeżeli chodzi o decyzję w sprawie kapitału początkowego, to ostatecznie jej nie kwestionuje. W całości natomiast podtrzymuje odwołanie od decyzji z dnia 26 czerwca 2015 r. Odwołujący nie sformułował zarzutów odnośnie decyzji ustalającej wysokość kapitału początkowego i nie podtrzymał odwołania od tej decyzji. Mając to na uwadze, Sąd umorzył postępowanie wywołane odwołaniem od decyzji z dnia 9 czerwca 2015 r. w przedmiocie kapitału początkowego na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. Wszystkie zarzuty, jakie podniósł odwołujący w tej sprawie dotyczyły decyzji z dnia 26 czerwca 2015 r., którą organ rentowy przyznał mu emeryturę od 1 maja 2015 r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek, według nowych zasad określonych w art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748). Z dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS jednoznacznie wynika, że emeryturę w obniżonym wieku odwołujący otrzymał na podstawie art. 29 ustawy emerytalno-rentowej od dnia 1 czerwca 2008 r. Wypłata tego świadczenia została zawieszona z powodu osiągnięcia przez ubezpieczonego przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. W decyzji przyznającej emeryturę, organ rentowy poinformował jednak wnioskodawcę, że celem podjęcia wypłaty emerytury, powinien złożyć w ZUS świadectwo pracy potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy. Ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy z dniem 28 lutego 2009 r. i przedłożył w organie rentowym świadectwo pracy. Organ rentowy podjął zaś wypłatę należnej mu emerytury od dnia 1 marca 2009 r. W dniu 8 czerwca 2012 r. odwołujący złożył w Zakładzie wniosek o przyznanie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, ponieważ z dniem 10 stycznia 2012 r. ukończył 65 lat życia, a organ rentowy decyzją z dnia 15 czerwca 2012 r. ustalił mu prawo do tego świadczenia na podstawie art. 27 ustawy emerytalno- rentowej od dnia 1 czerwca 2012 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono

wniosek. W sierpniu 2014 r. ubezpieczony wniósł natomiast o przeliczenie emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Pouczony przez ZUS o takiej możliwości w piśmie z dnia 26 sierpnia 2014 r., wniosek o przeliczenie świadczenia w oparciu o przepis art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, złożył ostatecznie w organie rentowym w dniu 29 sierpnia 2014 r. Już wcześniej jednak domagał się takiego przeliczenia, co wynika z treści jego wniosku z dnia 18 sierpnia 2014 r. Decyzją z dnia 5 września 2014 r. ZUS odmówił wnioskodawcy przeliczenia emerytury podnosząc, że osobie, której przyznano jakąkolwiek emeryturę obliczoną na dotychczasowych zasadach oraz wypłacono świadczenie choćby za jeden miesiąc, nie przysługuje prawo zastosowania art. 55 ustawy. W sierpniu 2014 r. nie obowiązywał jeszcze przepis art. 55a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, który w ustępie 1 stanowi, że przepis art. 55 stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27. Przepis art. 55a został wprowadzony do ustawy od 1 maja 2015 r. Wbrew twierdzeniom organu rentowego, w sierpniu 2014 r. odwołujący spełniał warunki do przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy. Nie ma co do tego żadnych wątpliwości, gdyż na takie przeliczenie pozwalało wówczas orzecznictwo Sądu Najwyższego, na które powołał się również ubezpieczony w odwołaniu. Zgodnie z tym orzecznictwem, ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 27 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS także i niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą (por. wyroki SN: z dnia 19 marca 2014 r., I UK 345/13, LEX nr 1455228, z dnia 29 stycznia 2014 r., I UK 411/13, LEX nr 1482342 i z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, OSNP 2013/21-22/257, uchwała SN z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, LEX nr 1342169). W świetle poglądów Sądu Najwyższego, stanowisko ZUS nie było więc zasadne. W sierpniu 2014 r., po złożeniu przez odwołującego wniosku o przeliczenie świadczenia na podstawie art. 55 ustawy, istniały przesłanki do wydania decyzji uwzględniającej ten wniosek. Odwołującemu przysługiwało bowiem prawo do obliczenia emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalno-rentowej. Decyzja organu rentowego z dnia 5 września 2014 r. była zatem błędna. Decyzją tą ZUS odmówił bowiem wnioskodawcy przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Niezależnie od tego podnieść trzeba, że decyzji tej odwołujący nie zaskarżył odwołaniem i stała się ona ostateczna. Kiedy w dniu 20 maja 2015 r. odwołujący ponownie wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, obowiązywał już przepis art. 55a ustawy. ZUS przepis ten zastosował i dokonał przeliczenia należnego ubezpieczonemu świadczenia od dnia 1 maja 2015 r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. Wysokość emerytury ustalona została według zasad określonych w art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Po wyliczeniu kapitału początkowego, wysokość emerytury po kolejnych waloryzacjach wyniosła 4.322,30 zł. Zakład nie podjął jednak wypłaty świadczenia, ponieważ okazało się ono mniej korzystne niż emerytura ustalona na zasadach określonych w art. 53 ustawy- dotychczas pobierana przez wnioskodawcę. W zaskarżonej decyzji podstawa świadczenia ustalona została na dzień 30 kwietnia 2015 r. i pomniejszona o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur, stosownie do treści art. 55a ust. 2 ustawy. W myśl tego przepisu, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W ocenie Sądu, fakt, że odwołujący nie zaskarżył decyzji z dnia 5 września 2014 r., w okolicznościach tej konkretnej sprawy, nie oznacza, że decyzja ta nie może zostać wzruszona. Nie było bowiem prawidłowe postępowanie ZUS, który we wrześniu 2014 r. odmówił ubezpieczonemu przeliczenia świadczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalno-rentowej i wniosek taki uwzględnił dopiero w czerwcu 2015 r., po ponownym zgłoszeniu przez ubezpieczonego żądania w tym przedmiocie - w oparciu o przepis art. 55a ustawy, który w ust. 2 stanowi, że podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, podczas, gdy we wrześniu 2014 r. taka norma nie znajdowała zastosowania. W ocenie Sądu, wydając w dniu 5 września 2014 r. decyzję odmawiającą ubezpieczonemu przeliczenia świadczenia na podstawie art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, organ rentowy dopuścił się błędu. Pojęcie „błędu” w prawie ubezpieczeń społecznych jest swoiste i szerokie. Błąd oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, tj.

wadliwego działania samego organu rentowego (zob. wyrok SA w Katowicach z dnia 15 stycznia 2013 r., III AUa 748/12, LEX nr 1271879), czy też wadliwej techniki legislacyjnej, czyli skutkiem niejednoznaczności norm prawnych (por. wyrok SN z dnia 17 marca 2011 r., I UK 332/10, LEX nr 811827). Błędem organu rentowego jest także błędna wykładnia obowiązujących przepisów (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97, OSNAPiUS 1998/14/429 oraz wyrok SN z dnia 4 grudnia 2012 r., II UK 130/12, LEX nr 1234491). W myśl art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. Uwzględniając powyższe stwierdzić należało, iż zasadne okazało się żądanie odwołującego obliczenia należnej mu emerytury od sierpnia 2014 r. w oparciu o przepis art. 55 ustawy. Wyliczenia tego należało dokonać od 1 sierpnia 2014 r., tj. od miesiąca zgłoszenia pierwotnego wniosku o przeliczenie. Według hipotetycznego wyliczenia dokonanego przez organ rentowy, wysokość należnej odwołującemu emerytury ustalona na podstawie art. 55 ustawy emerytalno-rentowej na dzień 1 sierpnia 2014 r. wyniosła 4.560,30 zł. Obliczając hipotetyczną wysokość świadczenia, ZUS nie pomniejszył jego podstawy o kwotę pobranych wcześniej emerytur. Wyliczona przez ZUS kwota jest wyższa niż emerytura należna odwołującemu w dniu 1 sierpnia 2014 r. w wysokości 4.550,93 zł. W wyniku dokonanego przeliczenia, kwota przysługującego ubezpieczonemu świadczeniu wzrosła zatem o 9,37 zł. Odwołujący zakwestionował co prawda to wyliczenie, podnosząc w piśmie procesowym z dnia 5 stycznia 2016 r. (data wpływu), że ZUS pomniejszył podstawę obliczenia należnej mu emerytury o sumę kwot pobranych dotychczas emerytur i dokonał zniżenia podstawy świadczenia o kwotę około 100.000 zł, jednak zarzuty te nie zasługiwały na uwzględnienie. Sporządzone przez ZUS wyliczenie jest prawidłowe. Wbrew twierdzeniom ubezpieczonego, obliczając wysokość należnej mu emerytury na dzień 1 sierpnia 2014 r. w oparciu o przepis art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, organ rentowy nie pomniejszył podstawy obliczenia świadczenia zgodnie z art. 26 o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur. W tej sprawie nie ma żadnych podstaw do przyjmowania innych, wyższych kwot emerytury, niż te ustalone przez ZUS. Wyliczenie emerytury polega na wykonaniu pewnych operacji matematycznych i nie ma tu miejsca na żadną uznaniowość. To zaś, jak jest liczona emerytura przy uwzględnieniu art. 55 ustawy emerytalno-rentowej, wynika z art. 26 tej ustawy. Na rozprawie ubezpieczony podał, że nie zgadza się z wyliczeniami ZUS, ponieważ jego kolega miał podobne zarobki i stanowisko, a po przeliczeniu zyskał około 1.000 zł. Taki argument w żadnym razie nie podważa prawidłowości dokonanych w sprawie wyliczeń. Nie można bowiem sytuacji innej osoby odnosić do sytuacji odwołującego. Nie ma bowiem dwóch osób, które miałyby identyczne staże pracy, zajmowały takie same stanowiska i przez całe życie otrzymywały dokładnie takie same zarobki. Każda sprawa jest inna. To, że na przeliczeniu świadczeniu jedni zyskują więcej, a inni mniej, zależy od okoliczności konkretnej sprawy. Nie zawsze też przeliczenie świadczenia okazuje się dla emeryta korzystne. W takiej jednak sytuacji, wypłaca mu się świadczenie dotychczasowe. Nie ma takiej zależności, że w wyniku przeliczenia zawsze otrzymuje się świadczenie w wyższej niż dotychczas wysokości. W wyniku dokonanego przeliczenia, odwołujący uzyskał jednak świadczenie wyższe o 9,37 zł, ponieważ od 1 sierpnia 2014 r. Sąd przyznał mu emeryturę w kwocie 4.560,30 zł. Nie mógł natomiast uwzględnić jego żądania ustalenia świadczenia ponad tę wartość, ponieważ żądanie to w obowiązującym stanie prawnym, przy prawidłowo dokonanych przez ZUS wyliczeniach, nie było uzasadnione.

Różnica między przepisami art. 55 i art. 55a ustawy emerytalno-rentowej jest taka, że przy przeliczeniu w oparciu o przepis art. 55a, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 ZUS pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Przy art. 55 ustawy takiego pomniejszenia nie stosuje się. Emerytura odwołującego wyliczona w oparciu o przepis art. 55a ustawy w 2015 r. wyniosła 4.322,30 zł, zaś w oparciu o przepis art. 55 ustawy-4.596,30 zł. Okazała się zatem wyższa niż kwota emerytury podana w zaskarżonej decyzji, co obrazuje różnicę w stosowaniu przepisu art. 55 i art. 55a ustawy przy przeliczeniu świadczenia. Przy świadczeniu ustalonym w oparciu o przepis art. 55a ustawy emerytalno-rentowej, podstawę obliczenia emerytury pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur. Wyliczając kwotę należnej odwołującemu emerytury na dzień 1 sierpnia 2014 r., takiego pomniejszenia ZUS nie zastosował, ponieważ działał w oparciu o przepis art. 55 ustawy, nie zaś art. 55a, który w sierpniu 2014 r. jeszcze nie obowiązywał. Obrazuje to tabela obliczeń załączona do pisma z dnia 18 listopada 2015

r. (k. 24), w której przy pozycji „łączna kwota pobranych wcześniej emerytur” wskazano „0,00 zł”. Dla porównania, w takiej samej tabeli obliczeń dołączonej do zaskarżonej decyzji (k. 353 cz. I akt ZUS), przy pozycji „łączna kwota pobranych wcześniej emerytur” podano „124.691,21 zł”. W tym stanie faktycznym i prawnym w punkcie 1 wyroku Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 26 czerwca 2015 r. w ten sposób, że począwszy od dnia 1 sierpnia 2014 r. obliczył odwołującemu się świadczenie na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i przyznał mu emeryturę począwszy od tego dnia w kwocie 4 560,30 zł. W pozostałym zaś zakresie odwołanie od decyzji z dnia 26 czerwca 2015 r. oddalił, o czym orzekł w punkcie 2 wyroku. Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego, a także art. 355 § 1 k.p.c. oraz art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., Sąd orzekł jak w punktach 1-3 wyroku.

Apelacje od wyroku wniosły obie strony.

M. T. zaskarżył wyrok w całości przy czym odnośnie punktu 1, jedynie w zakresie wyliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dokonanej przez ZUS, a zaakceptowanej przez Sąd. Ponadto podkreślił, że nigdy nie cofnął w żadnej części odwołania wniesionego do Sądu, zatem umorzenie postępowania w punkcie 3 wyroku jest niezasadne. Wprawdzie na rozprawie nie formułował nowych zarzutów, poza tymi wskazanymi w moim odwołaniu, jednak jego intencją było podtrzymanie tych zarzutów i zakresu zaskarżenia, które wskazane zostały w odwołaniu. Reasumując, kwestionuje wyliczenia dokonane przez ZUS w obu zaskarżonych decyzjach ZUS a także te, które były podstawą obliczenia emerytury w punkcie 1 zaskarżonego wyroku.

Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości zarzucając wyrokowi:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w konsekwencji przyjęcia, że w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z błędem organu rentowego;
- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 55a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.) poprzez jego błędne niezastosowanie i orzekanie w czasie, kiedy ten przepis obowiązuje z jego całkowitym pominięciem.

Wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości, ewentualnie:
- 2) uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do jej ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Tarnowie.

W uzasadnieniu podniósł, że w uzasadnieniu wyroku Sąd uznał, iż wydając decyzje w dniu 5 września 2014 r. organ rentowy dopuścił się błędu poprzez zastosowanie nieprawidłowej wykładni art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z takim rozstrzygnięciem Sądu nie można się zgodzić. Wbrew twierdzeniom Sądu I instancji pojęcia błędu nie można interpretować w sposób dowolnie rozszerzający. Przeciwnie, w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 maja 2015 r., III AUa 911/14, wyjaśniono, iż nie wydaje się zasadne przypisywanie organowi błędu w sytuacji, gdy znaczenie normy budzi bardzo poważne wątpliwości, na tyle poważne, że musi je rozstrzygać Sąd Najwyższy. W związku z tym za błąd organu rentowego można uznać niezastosowanie istniejących regulacji prawnych lub oczywiście wadliwe ich zastosowanie, nie można natomiast do tej kategorii zaliczyć wadliwej wykładni wątpliwej normy prawnej, której znaczenie ustala dopiero Sąd Najwyższy. Zgodnie z art. 129 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. W związku z tym zasadzie przyznawania świadczeń w treści art. 133 ustawy odpowiada w ust. 1 jego pkt 1. Można i należy zatem uznać art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy za wyjątek od reguły. Wyjątki zaś, co uznaje się za zasadę wykładni prawa, nie podlegają wykładni rozszerzającej. W związku z tym nie ma podstaw do szerokiego interpretowania pojęcia "błąd organu rentowego", w ramach którego mieściłyby się także wadliwości legislacyjne i związane z nimi trudności interpretacyjne. Nadto,

rozpatrując ten aspekt sprawy, nie można tracić z oczu tego, że wątpliwości dotyczące stosowania art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dostrzegł sam prawodawca dokonując jej nowelizacji z dniem 1 maja 2015 r. i dodając art. 55a. W uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej czytamy zaś, że: „Wprowadzono taką możliwość dla osób urodzonych przed 1949 r., aby zachęcić je do rezygnacji ze zgłoszenia wniosku o wcześniejszą emeryturę oraz do opóźnienia przejścia na emeryturę z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego. Propozycja dodania art. 55a wynika z faktu, iż obecnie przepis art. 55 ustawy nie ma zastosowania do ubezpieczonego urodzonego przed 1949 r., który przed osiągnięciem wieku emerytalnego, miał ustalone prawo do wcześniejszej emerytury i pobierał to świadczenie”. Tak więc zestawienie treści art. 55a ustawy emerytalnej z uzasadnieniem projektu ustawy zmieniającej wskazuje na stanowisko projektodawcy, że artykułu 55 ustawy emerytalnej, przed 1 maja 2015 r., nie stosowało się do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27 i pobierał świadczenie. Tym samym uzewnętrzniona została wola ustawodawcy odnosząca się do interpretacji i stosowania art. 55 ustawy emerytalnej przed jej nowelizacją oraz wola zmiany tego stanu prawnego poprzez dodanie art. 55a, który również wolą ustawodawcy miał obowiązywać dopiero od dnia 1 maja 2015 r. Tak więc nie można organowi rentowemu zarzucać błędu w sytuacji, gdy to właśnie prezentowane przez niego stanowisko okazało się trafne w świetle oceny dokonanej przez prawodawcę, a ocena ta, jak już wcześniej wspomniano, dała impuls do wprowadzenia przepisów nowelizacyjnych.

Skoro zaś zaskarżona decyzja organu rentowego wydana została w dniu 26 czerwca 2015 r., więc w czasie, gdy obowiązywał już art. 55a ustawy emerytalnej, to Sąd I instancji, wyrokując w sprawie, winien uwzględnić ten przepis, a nie zaniechać jego stosowania. Ma to o tyle istotne znaczenie, że z komparacji wyroku wynika przeliczenie emerytury nie tylko za okres do 30 kwietnia 2015 r., ale również od maja 2015 r. z pominięciem jednak zasad wynikających z art. 55 ust. 2 ustawy, gdzie ustalono, iż podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 552) stanowi, że prawo do emerytury w nowej wysokości przysługuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o jej ponowne ustalenie z zastosowaniem przepisów, o których mowa w art. 1 pkt 1 i 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Tym samym w dniu wydania zaskarżonej decyzji oraz wyrokowania przez Sąd I instancji istniały przepisy prawa, których Sąd nie zastosował. Wobec przedstawionych faktów należy uznać, że apelacja niniejsza jawi się jako w pełni zasadna.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje są bezzasadne.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia sądu pierwszej instancji oraz zastosowaną wykładnię powołanych w uzasadnieniu przepisów.

Odnosnie do apelacji ubezpieczonego, to dotyczy ona dwóch kwestii. Pierwsza to zakwestionowanie obliczenia wysokości emerytury już przy uwzględnieniu art. 55 ustawy emerytalno-rentowej. Zarzuty w tym względzie mają ogólnikowy charakter, bez wskazania, na czym błąd w wyliczeniu świadczenia miałby polegać. Analiza zarzutów składanych w tym względzie jeszcze przed sądem pierwszej instancji wskazuje, że zarzuty te opierają się na porównaniu przeliczenia świadczenia na podstawie art. 55 ustawy z przeliczeniem emerytury kolegi na podobnym stanowisku i o zbliżonym wynagrodzeniu, przynajmniej tak twierdzi sam skarżący, bo żadnych danych pozwalających na ewentualne porównanie sytuacji tych dwóch osób nie wskazał. W tym względzie słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, że sytuacja każdego ubezpieczonego jest inna i argument skarżącego nie stanowi podstaw do żadnego zwiększania wysokości świadczenia. Obliczenie wysokości emerytury nastąpiło na podstawie danych z systemu organu rentowego i zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy emerytalno-rentowej, co prawidłowo zważył Sąd Okręgowy. Druga kwestia dotyczy zakwestionowania umorzenia postępowania co do decyzji z 9 czerwca 2015 r. dotyczącej kapitału początkowego. W tym względzie twierdzenia apelacji, że wnioskodawca nigdy nie cofnął w żadnej części odwołania wniesionego do Sądu są niezrozumiałe. Z protokołu rozprawy z dnia 16 grudnia 2015 r. (karta 26 akt

sprawy) wynika jednoznacznie: „Na pytanie sądu odwołujący podnosi, że decyzję dotyczącą wyliczenia kapitału początkowego ostatecznie nie kwestionuje. Natomiast w całości podtrzymuje swoje odwołanie od decyzji emerytalnej z dnia 26.06.2015 r.” Dodatkowo słusznie zauważa sąd pierwszej instancji, że mimo złożenia odwołania od obu decyzji, w odwołaniu brak jest jakichkolwiek zarzutów odnoszących się do decyzji o ustaleniu kapitału początkowego. Argumentacja odwołania skupia się na decyzji emerytalnej i jej dotyczą podniesione zarzuty. Na koniec wreszcie należy zauważyć, że decyzja ustalająca wysokość kapitału początkowego nie ma charakteru ostatecznego i każdy ubezpieczony, który uważa, że nastąpiło niewłaściwe ustalenie wysokości kapitału, może zwrócić się do organu rentowego o ponowne jego wyliczenie (przeliczenie). Oczywiście konieczne jest wskazanie, na czym takie przeliczenie ma polegać, np. jakich elementów organ rentowy nie uwzględnił lub gdzie nastąpił błąd.

Odnosnie do apelacji organu rentowego, jej zarzutów Sąd Apelacyjny nie uwzględnił. Pierwszy z nich dotyczy naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalno-rentowej poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z błędem organu rentowego. Argumentacja organu rentowego w tym względzie opiera się na podniesieniu poważnych wątpliwości interpretacyjnych co do zastosowania art. 55 ustawy, kiedy organ wydawał decyzję o odmowie przeliczenia świadczenia w 2014 r. Jednak prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy na orzecznictwo sądowe odnoszące się do pojęcia błędu organu rentowego, w szczególności wskazujące, że błędna wykładnia przepisów zastosowana przez organ rentowy taki błąd w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 stanowi. Okoliczność, że przepis budzi poważne wątpliwości interpretacyjne nie wpływa na zakwalifikowanie błędnej wykładni przepisów jako błędu we wskazanym rozumieniu. Dodatkowo należy zauważyć, że odmowa przeliczenia decyzją z 5 września 2014 r. miała miejsce już w sytuacji, w której znane było orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące możliwości przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy mimo wcześniejszego pobierania emerytury w wieku obniżonym (patrz powołane przez Sąd Okręgowy wyroki z dnia 19 marca 2014 r., z dnia 29 stycznia 2014 r., z dnia 4 lipca 2013 r., czy wreszcie uchwała SN z dnia 4 lipca 2013 r.). Trudno zatem przyjąć argumentację organu rentowego także w zakresie odnoszącym się do problemów z wykładnią przepisu w dacie opisanej decyzji. Na przyjętą przez sąd wykładnię nie wpływa także cytowane uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej, które przynajmniej w zakresie podniesionego cytatu zdaje się całkowicie pomijać wykładnię przyjętą we wskazanych orzeczeniach. Zmiana stanu prawnego poprzez dodanie art. 55a, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie uzewnętrznia woli ustawodawcy odnoszącej się do interpretacji i stosowania art. 55 ustawy emerytalnej przed jej nowelizacją (ta musiałaby wynikać z brzmienia konkretnego przepisu, a nie uzasadnienia projektu ustawy). Zresztą jest przeciwnie. Dodanie art. 55a wynika między innymi z przyjęcia przez ustawodawcę do wiadomości wykładni sądów odnoszącej się do art. 55 i wprowadzenia do przepisu wprost rozwiązania wynikającego z orzecznictwa (sąd ust. 1 art. 55a) i jednocześnie zastosowania do takiego przeliczenia konieczności pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury zgodnie z ust. 2. To ostatnie łączy się z kolei z drugim zarzutem apelacji, czyli podniesioną koniecznością zmniejszenia podstawy emerytury wnioskodawcy zgodnie z art. 55a ust. 2. Nie ulega wątpliwości, że stosowanie tego przepisu jest możliwe tylko od momentu jego wejścia w życie, skoro ustawodawca sam nie uregulował wstecznego działania ustawy, a jednocześnie zgodnie z zasadą „lex retro non agit” nowelizacja nie odnosi się do stanów sprzed jej wejścia w życie. Wprawdzie zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja z 26 czerwca 2015 r. została wydana już po wejściu w życie nowelizacji, lecz słusznie zwrócił uwagę sąd pierwszej instancji, że z wnioskiem o przeliczenie emerytury na podstawie art. 55 ustawy wystąpił wnioskodawca jeszcze przed nowelizacją ustawy i prawidłowe rozpoznanie jego ówczesnego wniosku prowadziłoby do braku możliwości zastosowania nieprzewidzianego jeszcze wtedy pomniejszenia z art. 55a. Ówczesny błąd organu rentowego decyduje o tym, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy należy zastosować przepisy obowiązujące w dacie złożenia pierwotnego wniosku w sierpniu 2014 r., a zatem bez stosowania pomniejszenia z art. 55a.

Wobec powyższego na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji wyroku.

B. A. P. K. S.